

Doorstroomtoets en centraal aanmeldmoment

Door mr. Céline van der Goot-Koenig, Onderwijsjuristen VOS/ABB

In februari 2022 nam de Eerste Kamer het [Wetsvoorstel doorstroomtoetsen po](#) aan. Een gevolg hiervan is dat vanaf het schooljaar 2023/2024 er één aanmeldmoment is voor het voortgezet onderwijs. De nieuwe wet brengt ook met zich mee dat de eindtoets een andere naam krijgt, namelijk doorstroomtoets. In dit artikel leest u wat de veranderingen inhouden.

In het huidige stelsel ontvangen de leerlingen van groep 8 uiterlijk op 1 maart het schooladvies. Met dit advies melden leerlingen zich aan op een middelbare school. De toelating in het voortgezet onderwijs wordt mede gebaseerd op het schooladvies van de school voor primair onderwijs. De leerlingen maken vervolgens tussen 15 april en 15 mei hun eindtoets. Bij een hogere eindtoetscore volgt een heroverweging van het schooladvies en eventueel een bijstelling naar boven (een bijstelling naar beneden kan niet). Leerlingen met een bijgesteld advies kunnen zich vervolgens aanmelden op een andere middelbare school of voor een andere klas op de school waar ze zich al hadden aangemeld. Deze leerlingen lopen het risico dat zij niet meer terecht kunnen op de school of het niveau van hun voorkeur. De latere aanmelding van leerlingen met een bijgesteld advies beperkt dus hun keuzevrijheid voor een school die voldoet aan de criteria die hierbij aansluiten.¹

Wat gaat er veranderen?

Het aangenomen wetsvoorstel beoogt knelpunten in de procedure en het tijdpad rond de totstandkoming van het schooladvies weg te nemen. De gedachte hierachter is dat dit kansengelijkheid bevordert bij de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs.

Dit zijn de maatregelen:

- Alle leerlingen ontvangen op hetzelfde moment een definitief schooladvies;
- De eindtoets heet voortaan doorstroomtoets;
- Er komt 1 aanmeldmoment voor het voortgezet onderwijs in de week voor 1 april;
- De doorstroomtoets wordt eerder afgenomen;
- Het schooladvies wordt in beginsel naar boven bijgesteld bij een hogere score op de doorstroomtoets;
- Zowel de overheid als private partijen gaan de doorstroomtoets aanbieden;
- Scholen moeten in de schoolgids opnemen hoe het schooladvies tot stand komt.

Definitief schooladvies

Voor alle leerlingen wordt na ontvangst van de uitslag van de doorstroomtoets een definitief schooladvies vastgesteld. Dit is anders dan in de huidige situatie, waarin alleen leerlingen

---

¹ Kamerstukken II 2020-2021, 35.671, nr. 3, p. 3

met een bijstelling een aangepast schooladvies krijgen. Voor de meeste leerlingen is geen bijstelling nodig en is het vaststellen van het definitieve advies slechts een administratieve handeling. Voor leerlingen met een bijstelling betekent dit dat zij tegelijk met de andere leerlingen het definitieve schooladvies ontvangen.

Eindtoets wordt doorstroomtoets

De naam 'eindtoets' kan onbedoeld de indruk wekken dat deze het einde van de doorlopende leerlijn van een leerling typeert. Daarom is ervoor gekozen de naam te veranderen in 'doorstroomtoets'. De toets markeert zo niet meer het einde van de leergroei van een leerling, maar is een van de onderdelen die bijdragen aan de doorstroom van het primair naar het voortgezet onderwijs. Alleen de naam verandert, de inhoud niet.

Eén aanmeldmoment

Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen zich gelijktijdig kunnen aanmelden, komt er één aanmeldmoment voor het voortgezet onderwijs. Leerlingen kunnen zich nu nog op verschillende momenten aanmelden. Daardoor gebeurt het nogal eens dat kinderen met een bijgesteld advies niet meer naar de school van hun keuze kunnen, omdat die al vol is.

Een landelijk aanmeldmoment neemt niet weg dat sommige leerlingen vanwege een beperkt aantal plaatsen niet terechtkunnen op de school van hun (eerste) voorkeur. De nieuwe procedure voor het definitieve schooladvies en het centrale aanmeldmoment zouden echter wel tot effect moeten hebben dat de plaatsingsmogelijkheden (en de beperkingen daarin) eerlijk worden verdeeld over alle leerlingen die de overstap maken van het primair naar het voortgezet onderwijs.

Doorstroomtoets eerder afgenomen

De periode waarin de basisschool de schooladviezen afgeeft, wordt vervroegd. De toets wordt kort daarna - en dus ook eerder in het jaar - afgenomen. Dat moet ervoor zorgen dat het moeilijker wordt om voor de toets te trainen, ook met als doel kansengelijkheid te bevorderen. Met name meer vermogende ouders hebben immers het geld om trainingen te betalen, terwijl ouders met weinig geld die mogelijkheid niet hebben.

Als gevolg van het centrale aanmeldmoment is het tijdpad en het moment van afnemen van de doorstroomtoets aangepast. Dit ziet er als volgt uit:

- Scholen melden zich tussen 1 oktober en 15 november aan voor de doorstroomtoets.
- Tussen 10 en 31 januari ontvangen leerlingen hun voorlopige schooladvies.
- In de eerste of tweede week van februari maken leerlingen de doorstroomtoets.
- Uiterlijk 15 maart ontvangen de scholen de uitslag van de doorstroomtoets.
- Uiterlijk 24 maart ontvangen leerlingen en ouders het definitieve schooladvies.
- Tussen 25 maart en 31 maart melden alle leerlingen zich, met hun definitieve advies, aan op de middelbare school.

Let op! Voor leerlingen uit het primair onderwijs, speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs die de overstap maken naar het voortgezet speciaal onderwijs, geldt de centrale aanmeldweek niet!

Aanbieders doorstroomtoets

Aanvankelijk was in het wetsvoorstel opgenomen dat de door de overheid aangeboden centrale eindtoets zou worden afgeschaft, omdat er voldoende vergelijkbare toetsen van private partijen beschikbaar zijn. In de nieuwe situatie zou het Cito niet meer de eindtoets ontwikkelen, maar het College voor Toetsen en Examens (CvTE) gaan adviseren over de erkenning en jaarlijkse toelating van private toetsaanbieders.

De Tweede Kamer was echter in meerderheid voorstander van het behouden van een stelsel met zowel een overheidstoets als toetsen van marktpartijen. Om de rollen zuiver te houden, wordt het aanbieden van de overheidstoets rechtstreeks bij het Cito belegd en niet meer bij het CvTE. In de nieuwe situatie krijgt het Cito twee verschillende taken: het CvTE adviseren over álle doorstroomtoetsen en het zelf uitbrengen van een doorstroomtoets. Dit vereist een goede scheiding van rollen en verantwoordelijkheden binnen het Cito.

Als uw school jaarlijks de Centrale Eindtoets afneemt, dan kiest u vanaf het schooljaar 2023/2024 voor een van de beschikbare doorstroomtoetsen. Neemt uw school een andere toets af dan de Centrale Eindtoets? Dan kúnt u vanaf het schooljaar 2023/2024 een andere doorstroomtoets kiezen, maar dit hóeft niet.

Dit zijn de toetsaanbieders waarvan tot nu toe bekend is dat ze in het schooljaar 2023-2024 een doorstroomtoets willen aanbieden:

- [AMN Doorstroomtoets – aangeboden door AMN](#)
- [Dia-toets – aangeboden door Diataal](#)
- [IEP Doorstroomtoets – aangeboden door Bureau ICE](#)
- [Leerling in beeld doorstroomtoets – aangeboden door Cito B.V.](#)
- [ROUTE 8 doorstroomtoets – aangeboden door A-VISION](#)
- [DOE-toets – aangeboden namens de overheid \(overheidsdoorstroomtoets\)](#)

Uw school kan zich voor het schooljaar 2023/2024 alvast op deze zes doorstroomtoetsen oriënteren. Vanaf juni 2023 beoordeelt het CvTE bovenstaande toetsen en ook de toetsen die nu al zijn toegelaten. Zodra de toetsen door het CvTE zijn beoordeeld, wordt dat op de website van de Rijksoverheid bekendgemaakt. Dat gebeurt vanaf 1 oktober 2023.

Ouders informeren

Vanaf schooljaar 2023/2024 is het verplicht om ouders over de schooladviesprocedure te informeren en informatie daarover in de schoolgids te zetten. Ook kunt u daarin informatie opnemen over wat ouders kunnen doen als ze het niet met het schooladvies eens zijn. Zo is voor hen duidelijk welke mogelijkheden en grenzen er zijn.

Bijstelling schooladvies

Het schooladvies wordt voortaan standaard naar boven bijgesteld als de uitslag van de doorstroomtoets hoger is. Alleen als een bijstelling van het schooladvies niet in het belang van de leerling wordt geacht, kan de school gemotiveerd besluiten het advies niet te wijzigen.

De handreiking [Schooladvisering](#) is geactualiseerd met een afwegingskader. Scholen kunnen dit gebruiken bij de bijstelling van het schooladvies.

Als de eindtoets lager uitvalt dan het voorlopig schooladvies, wordt er net als in het huidige stelsel niet naar beneden bijgesteld. Leerlingen kunnen door externe omstandigheden (zoals stress, faalangst of persoonlijke omstandigheden) onder hun niveau kunnen scoren, maar het is niet mogelijk dat een leerling door externe omstandigheden veel beter scoort. De toets reflecteert ten minste de daadwerkelijke (cognitieve) capaciteiten van de leerling.

Inwerkingtreding

De bepalingen over de toetsen verbonden aan het leerling- en onderwijsvolgsysteem (LVS) en de bepalingen over de aanvraag van een erkenning en jaarlijkse vaststelling van de LVS-toetsen en doorstroomtoetsen zijn op 1 januari 2023 in werking getreden. De overige bepalingen zullen gefaseerd vanaf 1 augustus 2023 in werking treden. Ook het [Besluit doorstroomtoetsen po](#) (*Stb.* 2022, 480) (een nadere uitwerking van de wet) is gepubliceerd en in werking getreden. Daarnaast is de [Regeling beoordelingskader doorstroomtoets po](#) van kracht, die gaat over de procedure van erkenning van de doorstroomtoetsen door het CvTE.

Conclusie

Vanaf het schooljaar 2023/2024 wordt de doorstroomtoets eerder afgenomen en kunnen alle leerlingen zich na het definitieve schooladvies tegelijk aanmelden bij een middelbare school. Met de nieuwe wet wordt beoogd kansengelijkheid te bevorderen. Door de periode tussen het schooladvies en de doorstroomtoets te verkorten zou toetstraining voorkomen worden, wat volgens het kabinet ook bevorderend is voor kansengelijkheid. Critici wijzen erop dat alleen een naamsverandering en het vervroegen van de toets nog niet tot gelijke kansen leidt. Ook wordt gesteld dat toetstraining niet wordt voorkomen nu vermogende ouders dit al eerder kunnen inzetten bij tegenvallende schoolresultaten. Of kansengelijkheid daadwerkelijk wordt bevorderd, moet dus nog blijken.

Informatie: Onderwijsjuristen, 0348-405250 op werkdagen van 08.30 tot 12.30 uur,
onderwijsjuristen@vosabb.nl